

Veiens veteraner har fått museum

EIVIND FOSSHEIM

Lillehammer, 5. juni. Den ensylindrede motoren pustet og pøset, men bare skarve ti meter måtte den dyttes over det bratteste av Høykorset. Ellers ble Oldsmobilen fra 1903, med Bert Andersson bak styrstang og plantegir, den eldste av veteranvognene som gjennomførte «Styrkeprøven» fra Oslo til Lillehammer for egen maskin.

Formannen i Norsk Veteranvogn Klubb, Carl Henrik Størmer, kunne ikke si det samme

om bilen han førte, den første motordrevne vogn som ble importert til Norge. — Men Benz Victoria'n fra 1894 gikk ihvertfall som en klokke fra Gjøvik til Lillehammer, sa Størmer sliten, men glad til Aftenposten etter å ha kommet helskinnet i mål. — På siste strekningen med litt nedoverbakke var den i slik form at jeg våget å presse den opp i maksimumshastigheten på 30 kilometer i timen.

Flere vogner hadde havarert underveis. For selv om de steller aldri så godt og messing og lakk skinner som spill, ryker det ofte en pakning eller det skjer et tretthetsbrudd her og der. Noen av de aller eldste må smøres hver halvtime!

— Kjempetur, sa Kjell Solhaug, der han red inn i Lillehammers gater på sin Ford T

roadster fra 1923. — Tenk å komme seg helt frem med bare seks motorstopp underveis i en bil som ikke har gått på veien siden 1939!

Målet for heigens inyternasjonale veteranbilopp var Lillehammer og åpningen av Norsk Kjøretøyhistorisk Museum. For de mange, mange som elsker riktige gamle biler, er en drøm gått i oppfyllelse. Samferdselsminister Inger Koppeng, som selv har vært i bilbransjen, sto for åpningen, og uttrykte sin begeistring for den oppgaven som her er løst etter initiativ fra veteranvognklubben i Lillehammer. Mye er samlet inn av penger og noe har myndighetene bidratt med. Låkevel er mesteparten utført på dugnad, og Jan Vidar Læ Pedersen i styret for museet, sier til Aftenposten at klub-

EPA-traktor ble de gjerne kalt, personbiler som ble ombygget til traktorer og mye brukt i norsk jordbruk før krigen. Denne franske personbilen av merket Unic fra 1908, og ble ombygget til traktor i 1922. (Foto: Per Svensson)

bens medlemmer har jobbet i seks måneder på fritid for å få det ferdig til nå.

Museet er blitt en ny attraksjon i Lillehammer. Her er ikke bare trukket inn biler fra gjern og nær. Nei, også andre kjøretøyer, som tresleider fra begynnelsen av 1800-tallet er på plass, dessuten sykler og motorsykler og Norges første buss.

For å skape det riktige miljø om de gamle kjøretøyene, er det lagt inn en landhandel, et verksted og en brannstasjon fra de riktige gamle dager. En fransk personbil fra 1908 av merket Unic, som ble ombygget til traktor i 1922 og brukt ved anlegg av Mosseveien, ble kjørt inn i museet ved åpningen igår som gave fra Norsk Veteranvogn Klubb til det enestående nye museet.

Traktor bygget av Birger Oliver, 1918-20, av Unic 1908, gikk som drosje fra Ekertorget i Oslo.

Traktoren ble bygget på bakrommet i skomakerverkstedet i Tøyengata 39.

Ble demontert og transportert til Seterhøy i 1920.

Den ble brukt til pløying for poteter og grønnsaker, felling av trær med rot.

Transport av store steiner og trappeheller, flaggstang opp og ned etc.

Med lite lasteplan, brukt til transport av steinmasse ved byggingen av Seterhøyveien ca. 1950. (ikke Mosseveien)

Delene av Unic: Motor, clutch, bakaksel, hylser, foraksel med fjær og oppheng, rattstamme og styrestag.

Unic mellomaksel og differensialhus, med kronhjul, pinjong ble bygget om til jordfreser med oppheng bak og kraft uttak foran ved sveiva.

Jordfreseren i traktorens fulle bredde gikk for tungt og ble ikke brukt som jeg kan huske.

Kraftuttakets clutch sitter på og ble brukt til å drive en høytrykks-pumpe for sprøyting av frukttrær.

Bak var det montert en 200 liter varmtvannstank til sprøyteveske.

Girkassa fra Unicen (3 gir på serie + R) ble byttet ut ca. 1950 med en H. gir kasse fra en skraphandler (ukjent bil), ombygget med 2 girstenger.

En for gir 1-2-3, og en for Forover-Bakover, (ca. 20 % reduksjon i R)

Drivverket er en snekke-skrue med hjul, utveksling ca. 1:24, støpt og dreid av Strømmens Verksted.

Hjulene med kompaktgummi er fra lastebiler.

Vi fikk tildelt noen liter bensin fra Fylkesforsyningsnemda under krigen.

Det ble problemer med, Merke-Type og Årsmoell på søknadsskjemaet.

Carsten Oliver. 1965.

